

Riigi tugi kohalikele omavalitsustele infoühiskonna arendamisel

Marko Palo
Riigikontroll, audiitor
Ettekanne konverentsil e-Eesti 2007,
16. jaanuar 2007

Mis?

- Riigikontrolli auditis hinnati riigi tuge kohalikele omavalitsustele infoühiskonna arendamisel, omavalitsuste tegevust õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisel ja nende võimalusi kasutada infotehnoloogiat oma sisemises asjaajamises ning e-teenuste pakkumisel elanikkonnale. Lisaks uuriti elanike ootusi ja tegelikku käitumist pakutava suhtes.

Kes?

- Auditeeritavaid oli 6 (Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Riigikantselei), ettepanekuid tehti veel kahele (Justiitsministeerium ja Sotsiaalministeerium).
- Külastati ka 5 omavalitsust (Rae, Lihula, Paikuse, Kambja, Pajusi).
- Üleriigilisi omavalitsusliite külastati eelselgituse käigus ning küsiti ka nende arvamust auditi lõpparuande kohta.

Auditi põhiküsimused:

- Kas ja kuidas on reguleeritud riigi ja omavalitsuste suhted infoühiskonna arendamisel ja e-teenuste pakkumisel?
- Milline on kohalike omavalitsuste arengutase, kas ja kuidas nad kasutavad infoühiskonna hüvesid ning pakuvad neid oma elanikele?
- Millised on elanike huvid ja võimalused tarbida infoühiskonna hüvesid linnades ja maal?
- Kes peaks mida ja millal tegema olukorra parandamiseks?

Kuidas?

- Elanike võimalused infoühiskonna hüvesid tarbida – analüüsi Statistikaameti ja Eurostati kogutud andmeid.
- Infoühiskonna hüvede tegelik tarbimine ning elanike ootused ja vajadused selles valdkonnas – analüüsi uuringufirmade kogutud andmeid.
- Riigi tegevus kohalike omavalitsuste toetamiseks infoühiskonna arendamisel – intervjuud ning analüüsiks faktilise materjali kogumine auditeeritavatest ametkondadest.
- Kohalike omavalitsuste suutlikkus ja huvi kasutada infoühiskonna hüvesid ning pakkuda elanikele e-teenuseid oma tegevusvaldkonnas – Riigikontroll tellis spetsiaalse uuringu e-Riigi Akadeemialt, samuti tehti intervjuud viies omavalitsuses üle Eesti.

Uuring “Infoühiskond Eesti kohalikes omavalitsustes”

- Uuringu tulemused avalikustati koos kontrolliaruandega Riigikontrolli veebilehel
- Kolm osa:
  1. Põhjalik omavalitsuste veebilehtede uuring
    - Avaliku teabe seadus, kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, digitaalalkirja seadus; aga ka kogukonna teave ning elanike kaasamise võimalused veebilehel, e-teenuste osutamine veebilehe kaudu
    - Kevad 2006 seisuga puudus toimiv veebileht 5 omavalitsusel
    - Probleeme seaduste nõuetele vastava veebilehe pidamisega on kõigil omavalitsustel
    - Põhilised probleemid: teabe avalikustamine, teabe uuendamine, dokumendiregister

Uuring “Infoühiskond Eesti kohalikes omavalitsustes”

2. Kohalike omavalitsuste IKT-potentsiaali uuring

- Küsimustik saadeti kõigile omavalitsustele, vastas 115.
- Eesmärk uurida omavalitsuste IKT-potentsiaali, et selle alusel hinnata kohalike omavalitsuste arvutistatust, sellega kaasnevaid probleeme, tehnilist ja vaimset valmisolekut e-teenuste osutamiseks elanikkonnale, koostöövõimet ning tegelikku koostööd riiklike institutsioonidega.
- Uuriti ka omavalitsuste rahulolu koostööga IT vallas maavalitsusega, hinnangut riigi toele IT vallas omavalitsustele ja omavalitsuste hinnangut riiklikele IKT programmidele.

Uuring “Infoühiskond Eesti kohalikes omavalitsustes”

3. Enesehindamine BEGIX meetodikal

- BEGIX (*Balanced E-Government Index*) on vahend, mille abil on võimalik iseseisvalt hinnata oma organisatsiooni e-valitsemise üldist kvaliteeti.
- Eneseanalüüsi ankeet paluti täita selleks, et saada ülevaatlikku hinnangut omavalitsuste IKT-olukorrast.
- Saadeti kõigile omavalitsustele, täitis neljandik (227-st 59).
- Tulemusi üldistada ei anna, aga kasulik kogemus oli see kindlasti eneseanalüüsi küsimustiku täitjaile, sest BEGIX annab ka soovitusi, kuidas oma organisatsiooni IT olukorda parandada.

Olulisemad järeldused

- Kuigi arvutiomanike ja Interneti kasutajate arv on viimasel viiel aastal Eestis stabiilselt kasvanud, suureneb üha digitaalne lõhe linna- ja maaleibkondade vahel.
- 37% elanikkonnast vanuses 15–74 aastat ei oska arvutit kasutada, umbes kolmandik neist oleks valmis seda riigi toel siiski õppima.

Olulisemad järeldused 2

- Riigi keskne teabe- ja teenusteportaal (www.eesti.ee) pole leidnud üldist tunnustust, omavalitsuste veebilehtedel ei ole üldjuhul vastastikuseid viiteid, elanike jaoks ei ole välja arendatud ühtset teenuseruumi Internetis, kuigi eeldused selleks on olemas.
- Infoühiskonna probleemidega tegelemine pole enamikule omavalitsustest jõukohane, vähemalt pooled omavalitsustest vajavad otsest riigi tuge nii infoühiskonna arendamise sisulistes kui ka tehnilistes küsimustes. Omavalitsustele tekitab raskusi veebilehtede pidamist ja veebilehtedel teabe avalikustamist reguleerivate seaduste nõuete täitmine.

Olulisemad järeldused 3

- Riigi infopoliitikas ja arengukavades on ette nähtud kaasata KOV-d infoühiskonna arendamisse, kuid selleks puudub organisatsiooniline struktuur ja tööde rahastamise mehhanism. KOV-de infosüsteemide ning infoühiskonna arendamise koordineerimine pole praegu ühegi ametkonna konkreetne ülesanne.
- Riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna koordineerimisskeem ei ole kujunenud olukorraga vastavuses. Ministeeriumide ja Riigikantselei kohustused KOV-de infoühiskonnaalase tegevuse nõustajana, koordineerijana ja toetajana on ebamäärased ja omavahel kooskõlastamata.

Peamised ettepanekud

- **Majandus- ja kommunikatsiooniministrile:**
  - Jätkata Eesti lairibastrateegias aastateks 2005–2007 toodud põhimõtete elluviimist ka pärast projekti „Külatee 3” lõppemist nii, et lairibaühendus andmeedastuseks oleks kättesaadav ka hõreasustusega maapiirkondades.
  - Luua koos Riigi Infosüsteemide Arenduskeskusega riigiportaalide ja kohalike omavalitsuste veebilehtede põhjal elanikele Internetis ühtne teenuseruum, et täita avaliku teabe, digitaalalkirja ja kohaliku omavalitsuse korralduse seadustes sätestatud nõudeid.

Peamised ettepanekud 2

- **Regionaalministrile:**
  - Arendada välja kompetentsukeskus ja võrgustik kohalike omavalitsuste infotehnoloogilise arengu koordineerimiseks ja toetamiseks. Praeguse AS Andmevara saatus!
  - Määrata maavalitsuste koosseisu maakonna IT-juht, kelle ülesandeks on koostöös maakonna arenduskeskusega koordineerida regiooni riigiasutuste infotehnoloogilisi rakendusi, nõustada kohalikke omavalitsusi ja nende hallatavaid asutusi keskses infotehnoloogilistes lahendustes. Taastada maavalitsustes maakonna IT-nõukogu töö ning toetada maakondades asjakohaste töörühmade taaskäivitamist.

Peamised ettepanekud 3

- **Haridus- ja Teadusministrile:**
  - Korraldada koos kohalike omavalitsustega aastatel 2007–2010 Vaata Maailma jätkuprojekt (elanikele tasuta arvuti ja Interneti kasutamise koolitus) 20 000–30 000 inimese koolitamiseks aastas.
- **Sotsiaalministrile:**
  - Korraldada töötutele, pensioniealistele ja puuetega isikutele Interneti-ühenduse sisseseadmiskulude kompenseerimine, et kaasata nad tööellu.

Kuhu oleme jõudnud tänaseks?

- Vabariigi Valitsuse poolt on kinnitatud "Infoühiskonna arengukava aastani 2013", kus on arvestatud ka omavalitsuste poolsete tegevustega. Samas konkreetset õiguslikku, organisatsioonilist ja finantsilist mehhanismi omavalitsuste infoühiskonna arendamisele kaasamiseks seal pole.
- Regionaalministri eestvedamisel on algatatud protsess Siseministeeriumis kompetentsikeskuse loomiseks omavalitsustele infoühiskonna arendamisel toe pakkumiseks. Samuti on koostamisel "Kohalike omavalitsuste infoühiskonna arengustrateegia" ja selle rakendamise tegevuskava.
- Kuid Siseministeeriumi veskid jahvatavad aeglaselt...
- Siseministeeriumi poolne "kondikava" (kuidas ja millal hakatakse omavalitsustele tuge pakkuma?) on vajalik, et otsustataks alanud programmiperioodil struktuurifondidest tulevate infoühiskonna arendamiseks mõeldud rahade kasutamine.
- Raharong ei oota pikalt...

Täna!

Diskussioon?

